

Käsityön jaksosuunnitelma

POM2STN & TS

Anna Tausta & Annukka De Meulder
syksy 2015

Jakso yleisesti

Jakso toteutetaan 5. luokkalaisten kanssa, jotka ovat keväällä lähdössä leirikouluun. Käsityöjakson tarkoituksena on valmistaa yhdessä koko luokan kanssa tuotteita, joita voidaan myydä koulun myyjäisissä ja näin kerätä varoja leirikoulua varten. Jaksossa keskitytään siis opetussuunnitelman (2014) laaja-alaisista oppimistavoitteista "Työelämätaidot ja yrittäjäyys" -tavoitteeseen. Samalla voidaan eri oppiaineissa, kuten ympäristötiedossa, syventyä myös samaan tavoitteeseen. Myös matematiikka ja äidinkieli integroituvat käsityöjaksoon luontevasti, kun oppilaiden tulee laskea tuotteillaan kustannusarvioita ja hintoja ja tuotetta on osattava markkinoida.

Jakson toteuttamiseen on varattu aikaa 8 viikkoa. Jakson voisi toteuttaa missä vaiheessa lukuvuotta tahansa. Vuoden kierron eri juhlapäiviä voidaan käyttää hyödyksi tuotteiden suunnittelussa.

Opiskeltavat sisällöt

Vaikka jakson aikana toteutetaankin opetussuunnitelman (2014) mukaista kokonaista käsityöprosessia, keskitytään vahvasti tuotteen suunnitteluun sekä valmistettavan tuotteen käytettävyyteen. Huovilan ja Raution (s.a.) nelikentästä tässä jaksossa painottuu vahvasti suunnittelun taidot, mutta myös kasvamisen taidot, työskentelyn taidot ja käsityön tiedot ja taidot yleisesti pääsevät oppilailla kehittymään. Koska suunnittelun taidot korostuvat, jakson päätavoitteet ja arviointi (kuvattu alempana) painottuvat myös suunnitteluprosessiin.

Myös Huovilan ja Raution (s.a.) nelikentän muut osiot toteutuvat jakson aikana. Kasvamisen ja työskentelyn taidot kehittyvät oppilailla erityisesti ryhmätyöskentelyn ja sosiaalisten taitojen osalta. Luokan oppilaiden on osattava työskennellä yhdessä ja kantaa vastuunsa omasta osastaan, jotta luokka pääsee yhdessä eteenpäin projektissaan. Oppilaat saavat harjoitusta ryhmän ja oman itsensä tarpeiden välillä tasapainottelusta. Myös oman työskentelyn arviointi ja kehittäminen harjaantuvat, kun tuotteita valmistetaan useampia ja omalla työskentelyllä on merkittävä panos koko luokan projektissa.

Käsityön tiedolliset ja taidolliset sisällöt valikoituvat jakson aikana oppilaiden suunnittelemien, valmistettavien tuotteiden mukaan. Tiedot ja taidot liittyvät sekä materiaalien valintaan että työstämiseen luokan oman suunnitelman mukaan. Oppilaita ohjaataan siis opetussuunnitelman (2014) mukaisesti tekemään tarkoituksenmukaisia valintoja työstämismenetelmien, työvälineiden, koneiden ja laitteiden välillä sekä työskentelemään niiden avulla.

Tavoitteet

Jakson tärkeimmäksi tavoitteeksi muodostuu tuotteen suunnitteluprosessi.

Suunnitteluprosessiin sisältyy muita pienempiä tavoitteita:

1. Materiaalin valinta
2. Työmenetelmien valinta
3. Tuotteen käytettävyys
4. Tuotteen myyminen mm. hinta, markkinointi jne
5. Valmistuksen suunnittelu, mm. työnjako oppilaiden kesken ja ajankäyttö
6. Suunnitelman onnistuminen käytännössä

Vaikka suunnittelun taidot ovat päätavoitteena, jaksoon pystyisi liittämään myös muita tavoitteita, esimerkiksi ryhmätyöskentelytaitojen sekä vuorovaikutustaitojen hiominen tai vastuun ottaminen yhteisestä tekemisestä ja omasta työskentelystä.

Työskentelyn kuvaus

Jaksossa painottuu tuotteen suunnittelu. Oppilaille annetaan tehtäväksi suunnitella myyjäisiin kaksi erilaista tuotetta, joissa toisessa käytetään kovia ja toisessa pehmeitä materiaaleja.

Opettaja ohjaa ideointia ja suunnittelua erilaisilla työelämässäkin käytetyillä työmenetelmillä. Esimerkiksi aivoriihi, ajatuskartat, SWOT-analyysi, Learning Cafe, riskianalyysi ja seinätekniikka (Mähönen & Rantala 2012) voivat olla hyödyllisiä menetelmiä.

Opettaja voi myös antaa oppilaille esimerkkejä valmistettavista tuotteista, huomioiden ettei ohjaa oppilaiden ideointia liikaa. Suunnittelua rajataan myös käytettävissä olevilla materiaaleilla ja budjetilla (kuvattu myöhemmin).

Oppilaita ohjataan suunnittelussa huomioimaan, että tuote menee myyntiin ja että tavoite on saada myynnistä voittoa. Tuotteen on siis oltava suhteellisen nopea, helppo ja edullinen valmistaa.

Mahdollisuuksien mukaan luokka voi suunnitteluvaiheessa käydä vierailulla jossakin paikallisessa käsityö- tai muotoilualan yrityksessä. Vierailun tarkoituksena on antaa oppilaille lisää näkökulmia ja ideoita omaan suunnitteluunsa ja projektiinsa, eli vierailua hyödynnetään opetussuunnitelman (2014) mukaisesti oppimistehtävän tekemisessä. Vierailun voi toteuttaa joko käsityötunnilla tai integroiden muihin oppiaineisiin, esimerkiksi ympäristötiedon yhteiskuntakasvatukseen.

Seuraavan sivun taulukossa on kuvattuna jakson aikataulu ja vaiheet sekä käytettävät työtavat ja menetelmät.

Vko	Työskentelyvaihe
1-3	<p>Suunnittelu: <i>tuotteen ominaisuudet:</i> käytettävyys, houkuttelevuus, valmistuksen vaativuus, lopullisten tuotteiden määrä, tuotteen kohderyhmä</p> <p><i>materiaalit:</i> mitä kovia ja mitä pehmeitä materiaaleja tuotteessa käytetään? Kuinka paljon materiaalit kustantavat? kuinka paljon materiaaleja pitää ostaa? Mitä on koululla valmiina? Kuka hankkii materiaalit ja miten?</p> <p><i>työskentelymenetelmät:</i> miten tuote valmistetaan tehokkaasti? Mitä työvälineitä siihen tarvitaan? Kuinka paljon aikaa valmistamiseen menee?</p> <p><i>kustannustehokkuus:</i> ajankäyttö, materiaalien kustannukset, hävikin minimoiminen</p> <p>Käytettäviä työtapoja esim. aivoriihi, SWOT-analyysi ja seinätekniikka, vierailu paikallisessa yrityksessä</p>
4	<p>Suunnittelu: <i>työnjako oppilaiden kesken:</i> tuotteen valmistuksen eri vaiheet, tuotteen markkinoijat, kirstunvartija, myyjät, ovatko roolit kiertäviä vai pysyviä?</p> <p>Materiaalien hankinta: Toteutetaan suunnitelma materiaalien hankinnasta</p>
5-7	<p>Valmistus Oppilaat toteuttavat suunnitelmansa tuotteiden valmistamisesta. Käytettävät työmenetelmät riippuvat valmistettavasta tuotteesta, esim. "liukuhihnatyöskentely", eri käsityötekniikat.</p> <p>Markkinointi Oppilaat toteuttavat suunnitelmaansa tuotteiden markkinoinnista. Käytettävät työmenetelmät riippuvat suunnitelmasta, mm. tv:n käyttö</p>
8	<p>Tuotteen myynti myyjäisissä Oppilaat toteuttavat suunnitelmaansa tuotteiden myynnistä.</p>

Käytettävät materiaalit

Projektin suunnitteluun on käytettävissä tavanomaiset luokkahuoneesta löytyvät paperit, pahvit, tussit ym. sekä mahdollisesti (koulusta riippuen) tietokoneet ja tabletit.

Opettaja rajaa, mitä koululta löytyviä materiaaleja voi käyttää tuotteen valmistuksessa. Lisäksi käytössä on 25€ rahaa, jonka oppilaat voivat ottaa käyttöön tuotteen valmistuksessa tarvittavien materiaalien hankintaan tai käyttää muuten tarpeelliseksi katsomallaan tavalla projektin toteutuksessa.

1. Pehmeät materiaalit:

- koululta löytyvät kankaat, korkeintaan 10m TAI
- koululta löytyvät langat, korkeintaan 1kg
- ompelulangat

2. Kovat materiaalit:

- 20mmx100mm lautaa, korkeintaan 30m TAI
- koululta löytyviä teräslankoja, korkeintaan 10m
- naulat, ruuvit, liimat yms

Työskentelyssä käytettävät välineet riippuvat oppilaiden suunnittelemaasta tuotteesta, oppilaita ohjataan itse valitsemaan tarkoituksenmukaiset työmenetelmät ja välineet. Käytettävissä on kuitenkin kaikki koululta löytyvät välineet, laitteet ja koneet, joita 5. luokkalaiset oppilaat saavat käyttää, esimerkiksi ompelukoneet, neuletarvikkeet, sahat, porat jne.

Arviointi

Jakson alussa oppilaille esitetään jakson tavoitteet sekä mitä asioita oppilaiden työskentelystä arvioidaan. Arviointia tehdään opetussuunnitelman (2014) mukaisesti sekä itse-, vertais- että opettajan arviointina. Arvioinnissa korostuu myönteisen kehityksen huomioiminen ja kehityskohteiden rakentava osoittaminen.

Jakson aikana projektia seurataan ja arviointia tehdään sekä luokan yhteiselle että jokaisen oppilaan omalle Padlet-seinälle (esimerkki oppilaan seinästä:

http://fi.padlet.com/annukka_dm/kasityo_itsearviointi, esimerkki koko luokan seinästä:
http://fi.padlet.com/annukka_dm/5c_kassa).

Jokaisen tunnin lopussa oppilaat vastaavat Padlet-seinille opettajan esittämiin kysymyksiin, joissa oppilas arvioi sekä omaa että ryhmänsä työskentelyä. Padlet-seinille voi myös dokumentoida monipuolisesti projektin etenemistä ja omaa työskentelyä, sillä sinne voi liittää sekä kuvia, videoita että äänitteitä. Näin täytetään myös opetussuunnitelman (2014) tavoite TVT:n käytöstä.

Luokan yhteisellä Padlet -seinällä oppilaat voivat nimettömästi arvioida ja antaa palautetta ryhmänä työskentelystä. Seinällä voi esittää myös kysymyksiä, joihin yhdessä ryhmänä pyritään vastaamaan. Opettaja voi tunnin lopussa esittää itsearviointiin johdattelevia kysymyksiä. Opettaja antaa myös jokaisen tunnin jälkeen palautetta ryhmän työskentelystä.

Oppilaan omalle Padlet -seinälle oppilas vastaa opettajan esittämiin itsearviointikysymyksiin arvioiden nimenomaan omaa työskentelyään ja kehittymistään. Opettaja antaa joka tunnin jälkeen myös henkilökohtaisen palautteen oppilaan omalle seinälle.

Jakson lopuksi, myyjäisten jälkeen oppilaat pääsevät vielä arvioimaan työskentelyään ja projektinsa onnistumista kokonaisuutena. Arvioinnissa korostuvat tavoitteiden mukaisesti seuraavat suunnitteluprosessiin liittyvät asiat:

1. Materiaalin valinta (mm. kustannukset)
 - a. millä perustein oppilaat valitsevat käytettävän materiaalin?
 - b. onko valinnassa huomioitu kustannukset?
 - c. onko valinnassa huomioitu käytettävyys?
 - d. onko valinta onnistunut, miksi tai miksi ei?
2. Työmenetelmien valinta
 - a. millä perustein oppilaat valitsevat käytettävät työmenetelmät?
 - b. onko valinta onnistunut, miksi tai miksi ei?
3. Tuotteen käytettävyys
 - a. mille kohderyhmälle tuote on suunniteltu?
 - b. mikä käyttötarkoitus tuotteella on?
4. Tuotteen myyminen mm. hinta, markkinointi jne
 - a. mitä kaikkea tuotteen hinnoittelussa on otettu huomioon?
 - b. miten tuotetta markkinoidaan?
 - c. miten tuotteen myyminen on suunniteltu ja toteutettu?
5. Valmistuksen suunnittelu, mm. työnjako oppilaiden kesken ja ajankäyttö

-
- a. osallistuvatko kaikki oppilaat tasapuolisesti työskentelyyn koko projektin ajan?
 - b. miten ajankäyttöä on suunniteltu?
 - c. miten tuotteen valmistamisen työvaiheet on suunniteltu?
6. Suunnitelman onnistuminen käytännössä

Lähteet

Huovila & Rautio s.a. Käsityö on väline oppia jotain aivan muuta. Viitattu 17.11.

<http://teeitse.punomo.fi/cat/opetus/documents/nelikentta.pdf>

Mähönen & Rantala 2012. Ideasta suunnitteluun - Menetelmien ja työkalujen hyödyntäminen projektin suunnittelussa. Opinnäytetyö, Jyväskylän ammattikorkeakoulu

Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2014.

